

A Fővárosi Ítéltábla dr. Hudy Zoltán ügyvéd által képviselt felperes nevezetű leánykori neve(felperes címe) felperesnek, a Dobránszky Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Dobránszky Tamás ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű és II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen, örökös minőség megállapítása iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2011. április 29. napján meghozott 11.P.20.160/2011/8. számú ítélete ellen a felperes részéről 9. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és a felperes által fizetendő elsőfokú perköltséget 30.000 (Harmincezer) forintra leszállítja. Az elsőfokú ítélet egyéb rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek mint együttes jogosultaknak 15.000 (Tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

A 36.000 (Harminchatezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Sz.L-né született B.M. (a továbbiakban: örökhagyó) és az alperesek 2006. március 30. napján öröklési szerződést kötöttek. Az örökhagyó 2007. január 24. napján alakilag aggálytalan végrendeletet készített, amelyben örököseül **H.J-t** és **H.J-nét** jelölte meg, majd a P. Bíróságon 11.P.20.063/2007. szám alatt a szerződéses örökösökkel szemben keresetet terjesztett elő az öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása, illetve a szerződés megszüntetése iránt. Az örökhagyó a per alatt 2008. október 15. napján elhunyt, így az eljárás félbeszakadt. A közjegyző az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal a szerződéses örökösöknek, az alpereseknek adta át. Az örökhagyó törvényes örököse, unokája, **Sz.L.** fellebbezése folytán eljárás másodfokú bíróság a közjegyző végzését helybenhagyta. **Sz.L.** 2010. január 31. napján elhunyt, törvényes örököse a felperes, aki az öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása, illetve a szerződés megszüntetése iránt indult és félbeszakadt perbe jogutódként perbe kívánt lépni. A P. Bíróság a 11.P.20.063/2007/30. számú, és a Fővárosi Ítéltábla az

1.Pkf.26.516/2010/2. számú jogerős végzésével a perbelépésre irányuló kérelmet elutasította.

A felperes e kérelmével egyidejűleg keresetet terjesztett elő az öröklési szerződés megszüntetése iránt, majd keresetét módosítva annak megállapítását kérte, hogy néhai **Sz.L.** néhai Sz.L-né született B.M. örököse, ennek folytán jogosult lett volna a per folytatására, és a bíróság az alpereseket ennek tűrésére kötelezze.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték a perbeli legitimáció hiányára, illetve a perfüggőségre hivatkozással.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította, és a felperest az alperesek javára 300.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. További rendelkezése szerint a le nem rótt illetéket az állam viseli.

Indokolásában az EBH2005. 1227. szám alatt közzétett határozatra utalással kifejtette, hogy a felperes nem volt szerződő fél az öröklési szerződésben. A Ptk. 658. § (1) bekezdése és a Ptk. 589. § (2) bekezdése nevesítik a szerződés alanyait, mint olyan jogosultakat, akik kérhetik a szerződés megszüntetését. A törvényi rendelkezésekből azonban nem következik, hogy a pert csak a jogszabályban erre feljogosított személy indíthatja meg. Az aktív perbeli legitimáció hiányában az eljárásjogi jogkövetkezmények nem vonhatók le. A felperes keresetmódosítása perfüggőséget sem eredményez. A módosított kereset előterjesztésének semmi értelme nem volt. Nyilvánvalóan tudott tény, hogy az 1979-ben született **Sz.L.** néhai Sz. L-né született B.M. törvényes örököse, és annak is ismertnek kellett lennie a felperes előtt, hogy a törvényes örökös nem jogosult a félbeszakadt per folytatására. Az elsőfokú bíróság utalt a Fővárosi Ítéltábla 1.Pkf.26.516/2010/2. számú végzésének indokolására, miszerint a törvényes örökös jogutódkénti perbelépése akkor engedélyezhető, ha igazolja, hogy a bíróság az általa a végrendeleti örökös ellen indított külön perben az írásbeli magánvégrendeletet jogerősen érvénytelenné nyilvánította, ezáltal az öröklési szerződés érvénytelensége esetén a törvényes örökös jogosult az örökhagyó után örökölni. Nyilvánvaló, hogy ha a felperes a félbeszakadt perbe nem léphet be, akkor ugyanezen az alapon ugyanazon a jog iránt azonos körülmények mellett külön pert sem indíthat.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében kötelezte a felperest a pertárgy értékéhez és a kifejtett tevékenységhez igazodó mértékű ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére. Az illetékviselésre vonatkozó rendelkezését a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésére és a 14. §-ára alapította.

Az ítélet megváltoztatása iránt a felperes terjesztett elő részletesen indokolt fellebbezést. Kérte, hogy az ítéltábla határozzon néhai **Sz.L.** jogutódlása kérdésében, és engedélyezze néhai **Sz.L.** jogutódkénti perbelépését néhai Sz.L-né alperesekkel szembeni perében. Vitatta az elsőfokú ítélet perköltség mértékére vonatkozó rendelkezését és kérte a pertárgy értékének az Itv. 39. § (3) bekezdés b) pontja szerinti meghatározását és a perköltség ennek megfelelő megállapítását.

Álláspontja szerint jogelődje, néhai **Sz.L.** a nagyanyja, néhai Sz.L-né által indított perbe beléphet. A felperes a jelen perben előterjesztett keresetével néhai **Sz.L.** e

jogát kívánja érvényesíteni. Az ítéltábla végzésének az elsőfokú ítéletben hivatkozott megállapítása néhai **Sz.L.** vonatkozásában lehetetlen és teljesíthetetlen feltételt támaszt. A végrendelet akkor lenne joghatályos, ha a bíróság a szerződéses örökösökkel szembeni keresetnek helyt ad. A jogerős határozat meghozataláig a végrendelet megtámadása iránti per idő előtti. Az öröklési szerződés felbontása esetén néhai **Sz.L.** a kötelesrészre jogosultságát érvényesíthette volna. A perbeli jogutódi minőségének el nem ismerése esetén az öröklési szerződéssel kapcsolatos per megszűnik, holott a jogviszony természete nem zárja ki, hogy a pert az unoka, az egyetlen törvényes örökös folytassa. Erre azonban nincs törvényes lehetőség, mert a végrendelet megtámadása jogilag lehetetlen.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helyes ténybeli és jogi indokai alapján. Külön kérelemmel támadták a megállapított elsőfokú perköltség összegét. E körben hivatkoztak arra, hogy az Itv. 39. § (1) bekezdése értelmében a pertárgy értékét az eredeti, és nem a felperes által hivatkozott, módosított kereseti kérelem határozza meg. Mindezek alapján a pertárgy értéke megegyezik a hagyaték értékével. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján számított és mérsékelt elsőfokú perköltség ezért a felperesre nézve méltányos és megfelel a jogszabályi rendelkezéseknek.

A fellebbezés részben, és kizárólag a perköltség mértékét illetően alapos. Az elsőfokú bíróság a per főtárgya tekintetében érdemben helyes határozattal utasította el a keresetet.

A fellebbezési érveléssel szemben az ítéltábla az alábbiakra utal.

A felperes módosított keresete néhai **Sz.L.** örökösi minőségének és perbelépési jogosultságának megállapítására irányult. A Pp. 123. §-a értelmében megállapításra irányuló kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. Az idézett rendelkezés szerint a megállapításra irányuló kereset előterjesztésének két konjunktív jogszabályi feltétele van: a felperesnek az alperessel szembeni jogvédelme szükségessége, valamint, hogy a felperes az alperestől teljesítést ne követelhessen. Bármelyik törvényi feltétel hiánya a kereset elutasításához vezet. A jogvédelem szükségessége a felperes oldalán fennálló olyan anyagi jogi jogosultságot feltételez, amely az alperesekkel szemben védelemre szorul. Ilyen felperesi jogosultság hiányában a megállapítási kereset alappal nem érvényesíthető.

A felperes a fellebbezésében néhai **Sz.L.** jogutódkénti perbelépésének engedélyezését is kérte néhai **Sz.L.**-né alperesekkel szembeni perében. A Pp. 61. § (1) bekezdése értelmében jogutódnak az a személy tekinthető, aki a per alapjául szolgáló jogviszonyban a polgári jog szabályai szerint valamelyik fél helyébe lép. A fél halála folytán a jogutód a perbe önként beléphet, illetőleg a jogutódot az ellenfél is perbe vonhatja. A perbelépés, illetőleg perbevonás engedélyezése esetén a jogutód a perben félként vesz részt. A Pp. 48. §-a szerint a perben fél az lehet

(perbeli jogképesség), akit a polgári jog szabályai szerint jogok illethetnek és kötelezettségek terhelhetnek. A Ptk. 9. § (1) bekezdése és a 22. §-a értelmében a természetes személyt a jogképesség a halálig illeti meg. A fenti jogszabályi rendelkezésekből következően a bíróság a perbeli jogutódlás kérdésében nem külön, hanem az adott perben határoz. Jogképességgel nem rendelkező személy a perben fél nem lehet, erre tekintettel néhai **Sz.L.** jogutódkénti perbelépése nem engedélyezhető.

A 4/2008. Polgári jogegységi határozatból következően az öröklési szerződés megszüntetése iránti kereset pertárgyértékének meghatározására a Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontja az irányadó. A Pp. 24. § (1) bekezdésének általános szabályát a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló perekben kell alkalmazni. Az ügyben az öröklési szerződés alapján felszámítható egy évi szolgáltatás értéke - havi 50.000 forint tartás alapulvételével - 600.000 forint. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a munkadíjra vonatkozó megállapodás hiányában felszámítható ügyvédi munkadíj összege a 10 millió forintot meg nem haladó pertárgyérték esetén a pertárgyérték 5%-a, de legalább 10.000 forint. Mindezekre tekintettel az ítéletábra a felperes által fizetendő, az ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltséget 30.000 forintra leszállította.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a felperest terhelő perköltség leszállításával, a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A pernyertes alpereseket illető, az ügyvédi munkadíjat magában foglaló másodfokú perköltség és a felperes személyes költségmentességére tekintettel az állam által előlegezett fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdésén, az Itv. 39. § (2) bekezdésén és a 46. § (1) bekezdésén, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontján és az (5) bekezdésén, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésén és a 14. §-án alapul.

, 2012. február 9.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
előadó bíró

Dr. Lukács Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Szigeti Krisztina

írnök